

Wat is het oranjegevoel?

Alles in oranjestemming; maar waarom eigenlijk?

Al maanden voordat een EK of WK begint, hangen de winkels vol met alles wat oranje is. Mutsen, pruiken, shirts, maar ook driedelige pakken en fritessaus kleuren ineens oranje. De anders altijd zo nuchtere Nederlander is in tijden van internationale sportwedstrijden ineens enorm nationalistisch. Wat is nationalisme en waar komt deze vaderlandsliefde eigenlijk vandaan?

De oranjegekte begon eigenlijk pas in 1988. Toen won Nederland het Europees Kampioenschap voetbal. Die overwinning maakte de Nederlanders blij en trots op 'hun' Nederland. Daarna ging het steeds verder met de oranjegekte. Ook met Koninginnedag was alles en iedereen vanaf toen in de ban van oranje. Bij het WK van 1990 bleef het voor de meeste bij een oranje bolletje op de antenne van de auto. Nu wordt echt alles in oranje en rood-wit-blauw gehuld.

Doorgeslagen

Die nationalistische sfeer bij zoiets als een WK is eigenlijk typisch voor Nederland. In andere landen hebben supporters genoeg aan een voetbalshirt en een sjaal, maar in Nederland is het eigenlijk een beetje doorgeslagen. Historicus Maarten van Rossem denkt dat dit komt door onzekerheid. We dossen ons zo overdreven oranje uit met voetbalwedstrijden en feestdagen omdat we eigenlijk bang zijn onze eenheid te verliezen. De tv helpt hier ook een handje aan mee: alle zenders doen tijdens een WK of EK mee aan de oranjegekte en steken de kijkers daarmee aan.

Nationalisme

Het woord zegt al wat over de betekenis: nationalisme heeft alles te maken met nationaliteit, je afkomst, je roots. Nationalisme is een heel sterke voorliefde voor alles wat te maken heeft met je eigen land. Dit wordt ook wel chauvinisme genoemd: overdreven vaderlandsliefde. Nationalisme kan ook nog iets anders betekenen. Nationalisme kan namelijk ook wijzen op de wil van een natie om zelfstandig te worden in de vorm van een eigen staat.

Gevoel en verstand

Volgens historicus Hans Ulrich bestaat nationalisme eigenlijk nog niet zo lang. Tot de 19e eeuw voelden mensen uit De Nederlanden niet bijzonder 'Nederlands'. Er waren nog geen culturele gebruiken die de mensen met elkaar verbonden. Dat kwam pas in de Romantiek. In deze tijd werd het gevoel (emotie) belangrijker dan het verstand (rede). En juist het gevoel verbond mensen met elkaar.

Cultuur

Mensen gingen zich interesseren in hun gezamenlijke geschiedenis, cultuur en achtergrond. Hier hoorden ook sprookjes bij. De Duitse gebroeders Grimm hebben er veel vastgelegd. Ook ontstond er een enthousiasme om vrij te zijn, niet meer bij andere landen te horen. Zo scheidde België zich af van Nederland. Waarom? Uit nationalisme. Nationalisme betekent dus aan de ene kant vrijheid.

Tweede Wereldoorlog

Aan de andere kant is nationalisme eigenlijk een beetje arrogant. Door het eigen land zo op te hemelen, zeg je eigenlijk dat andere landen 'minder' zijn. Hierdoor verandert van de 19e op de 20e eeuw de betekenis van nationalisme. Dat zie je bijvoorbeeld bij Nazi-Duitsland. Hitler wilde van Europa een Duits rijk maken. Hij voerde daar zelfs een oorlog voor: de Tweede Wereldoorlog.

Nationalisme vandaag

Dit nationalisme is nu bijna verdwenen. In Oost-Europa steekt nationalisme nog wel regelmatig de kop op, omdat oorlogen daar landen hebben verscheurd in kleine staatjes. En die willen natuurlijk vroeg of laat onafhankelijk worden. Montenegro heeft zich in 2006 bijvoorbeeld onafhankelijk gemaakt van Servië. Nationalistische bewegingen zoals de Ierse IRA en de Baskische ETA zijn andere voorbeelden van bestaand nationalisme.

